

☉ संदर्भ सूची ☉

- १) Awate, M. M. : "Sugar Co-operatives and Social Change - A Sociological Case Study in Maharashtra.", Unpublished Ph.D. Research Work, Karnataka University, Dharawar, October, 1987.
- २) Baviskar, B. S. : "The Politics of Development : Sugar Co-operatives in Rural Maharashtra", 1980, Oxford University Press, p.p.1 & 2.
- ३) Bedi, R. D. : "Theory, History and Practice of Co-operation,", International Publishing House, Meerut, 1977, p. 194.
- ४) Bhatnagar, K. P. : "Co-operation in India and Abroad", Kishor Publishing House, Kanpur, 1965, p. 120.
- ५) David L. Sills : "International Encyclopaedia of the social sciences", Vol-3, The Macmillan Company, 1968, p. 5
- ६) Dr. Fay, C. R. : "Co-operation at Home and Abroad Vol. I, Quoted from Memoria C. B., "Co-operation in India, Allahabad 1973, p. 86.
- ७) Dr. Mathur, B. S. : "History and Growth of the Co-operative movement in India", "Co-operation in India", (A critical analysis of co-operative movement in India's planned economy), Sahitya Bhavan Agra, 1977, p.p. 65-66.
- ८) Dr. Mathur, B. S. : "History and growth of Co-operative movement in India", "Co-operation in India", Sahitya Bhavan, Agra, 1977, p.p. 68,69.

- ९) Dr. Memoria, C. B. : “History and growth of Co-operative movement in India”, “Co-operation in India”, Kitab Mahal, Allahabad, 1973, p. 127.
- १०) Dubhashi, P. R. : “Principles and Philosophy of Co-operation”, Vaikunth Mehta National Institute of Co-operative Management, Poona, 1970, p. 97.
- ११) Goel, S. L. & Goel, B. B. : “Administration of Personnel in Co-operatives”, Sterling Publishers Pvt. Ltd., New Delhi, 1979, p.p. 101, 102.
- १२) Goel, S. L. & Goel, B. B. : “Principles, Problems and Prospects of Co-operative Administration”, Sterling Publishers Pvt. Ltd., New Delhi, 1979, p.p. 103, 104.
- १३) Hajela, T. N. : “Principles, Problems and Practice of Co-operation”, Shivalal Agarwala and Company Publishers, Agra, 1985, p.p. 224, 225.
- १४) Hugo F. Reading : “A Dictionary of the social science”, Routledge & Kegan Paul, London, 1997, p. 7.
- १५) Krishnaswami, Lalita : “Women’s Co-operatives : The SEWA Experience” in Country Report, Forth World Conference on Women Beijing, 1995, pp. 50-51.
- १६) Mandlik, Sudha Krishnarao : “A Study of Role Conflict Among Working Women in Kolhapur City”, Unpublished M. Phil. Dissertation, Shivaji University Kolhapur, November, 1992.

- १७) Mr. Mehta, V. L. : "Co-operation in India", A Critical analysis of the Co-operative movement in India's planned economy, Quoted from Dr. Mathur, B. S., Sahitya Bhavan, Agra, 1997, p.10.
- १८) Mr. W. P. Watkins : "Co-operation in India", (A critical analysis of the co-operative movement in India's planned economy), Quoted from Dr. Mathur B. S. , Sahitya Bhavan Agra, 1997, p. 9.
- १९) Nadgonde, G. D. : "Human Relations in Co-operative Sugar Factories in Southern Maharashtra", Unpublished Ph.D. Thesis, Shivaji University, Kolhapur, July, 1977.
- २०) Pulekar, Rekha Naresh : "Impact of Milk Co-operative live of Rural Women in a Village in Maharashtra", Unpublished M. Phil. Dissertation, Shivaji University, Kolhapur, December, 1993.
- २१) Tishler, Herry L., Whitten, Philip and Hunter, David : "An Introduction to Sociology", New York, 1983, p. 12.
- २२) Tyagi, R. B. : "Recent Trends in the Co-operative Movement in India", Asia Publishing House, Bombay 1968, p. 47.
- २३) कोरे, तात्यासाहेब : 'मी एक कार्यकर्ता' (पूर्वार्ध व उत्तरार्ध) पुस्तिका, प्रकाशक - मा. तात्यासाहेब कोरे षष्ट्यद्विपूर्ती समारंभ समिती दि. १ डिसेंबर, १९७४.
- २४) कोरे, तात्यासाहेब : 'ग्रामीण विकासामध्ये सहकाराचे महत्व' सहकारी विश्व दिवाळी अंक, नोव्हेंबर, १९७८, पान नं. ६ व ७.
- २५) कोरे, तात्यासाहेब : 'सहकारी साखर कारखान्याचे योगदान'.

- २६) गजरे, अशोकराव : “महाराष्ट्रातील सहकारी चळवळ : एक दृष्टिक्षेप”, सहकारी विश्व विशेषांक, डिसेंबर १९९९ पान नं. ५.
- २७) गजरे, अशोकराव : “सहकारी महाराष्ट्र”, सहकारी सप्ताह विशेषांक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी संघ मर्यादित पूणे, नोव्हेंबर, २०००, पान नं. १९ ते ३०.
- २८) गजरे, अशोकराव : “महाराष्ट्रातील सहकारी चळवळ : एक दृष्टिक्षेप”, सहकारी विश्व विशेषांक, डिसेंबर १९९९ पान नं. ५.
- २९) प्रा. डॉ. नाडगोडे गुरूनाथ : अमृतरंग पुस्तिका, (इ. स. १९७४ ते १९८४ या दशकातील तात्यासाहेब कोरे यांची निवडक व्याख्याने), प्रकाशक - मा. तात्यासाहेब कोरे अमृत महोत्सव समिती, श्री वारणा सहकारी साखर कारखाना लि. वारणानगर.
- ३०) प्रा. डॉ. नाडगोडे गुरूनाथ : ‘समर्थ, संपन्न, समर्पित सुंदर सहकाराचा साक्षात्कार : स्व. तात्यासाहेब कोरे सहकारी विश्व’, डिसेंबर, १९९४, पान नं. ७.
- ३१) प्रा. स. वि. सोवनी : “महाराष्ट्रातील कृषी विकासात प्राथमिक शेती सहकारी संस्थांचे योगदान”, “अर्थमंथन”, सकाळ प्रिंटिंग प्रेस पूणे, वर्ष ९ वे, अंक २२, २ एप्रिल ते ८ एप्रिल २००१, पान नं. १५.
- ३२) प्रा. स. वि. सोवनी : “प्राथमिक रोजी सहकारी संस्थांचे महाराष्ट्रातील कृषीविकासात योगदान”, “अर्थमंथन”, सकाळ प्रिंटिंग प्रेस पूणे, वर्ष ९ वे, अंक २१, , संपादक - प्रीाकर चिंतामण खोजे, मुद्रक व प्रकाशक - श्रीमती लीला पराडकर, २६ मार्च ते १ एप्रिल २००१ पान नं. १५.
- ३३) मा. चंद्रकांत जोती वाडेकर (अध्यक्ष, कोल्हापूर जिल्हा सहकारी बोर्ड, कोल्हापूर) : “कोल्हापूर जिल्ह्यातील सहकारी चळवळ”, “सांख्यिकी माहिती पुस्तिका सन १९९९” तसेच “५३ वा वार्षिक अहवाल सन १९९९-२०००”, कोल्हापूर जिल्हा मध्यवर्ती बोर्ड लि. कोल्हापूर.
- ३४) यादव, उत्तमराव : “सहकारातून सर्वांगीण विकास”, सहकारी विश्व विशेषांक, जुन १९९७, पान नं. ११.

- ३५) वारणा बझार वार्षिक अहवाल सन १९९७-९८, १९९८-९९, १९९९-२०००, २०००-२००१.
- ३६) वारणा भगिनी मंडळ माहिती पुस्तिका सन १९९७-९८, १९९८-९९, १९९९-२०००, २०००-२००१.
- ३७) वारणा परिसर अभ्यास पुस्तिका, वारणा सहकारी साखर कारखान्याचे प्रकाशन.
- ३८) श्री वारणा महिला गृहउद्योग लिज्जत पापड, शाखा वारणानगर माहिती पुस्तिका १९९७, १९९८, १९९९, २०००, २००१.
- ३९) श्री वारणा महिला सह. पत संस्था लि., वारणानगर वार्षिक अहवाल १९९५, १९९६, १९९७, १९९८, १९९९, २०००, २००१.
- ४०) हंज, संजय : 'उस विकाससाठी साखर उद्योगास मार्गदर्शक ठरलेला वारणा पॅटर्न', सहकारी विश्व विशेषांक, मार्च २०००, पान नं. ७.

◉ परिशिष्ट ◉

‘संशोधन विषय’

“सहकारी संस्था आणि स्त्रियांचा विकास : वारणानगरमधील
सहकारी संस्थांचा समाजशास्त्रीय अभ्यास”

नमुना सर्वेक्षण प्रश्नावली मुलाखत अनुसूची (Interview Schedule)

- अ) व्यक्तिगत, कौटुंबिक, सामाजिक आणि आर्थिक पार्श्वभूमी :-
- १) व्यक्तीचे नांव :
 - २) कायम राहण्याचे ठिकाण : अ) वारणानगर, ब) इतर गावे.
 - ३) धर्म : अ) हिंदू, ब) मुस्लिम, क) ख्रिश्चन, ड) इतर
 - ४) जात : अ) मराठा, ब) ब्राम्हण, क) लिंगायत-वाणी,
ड) मांग, इ) महार, ई) नामदेव शिंपी,
उ) चांभार, ऊ) गुरव, ए) इतर.
 - ५) वयोगट : अ) २५ ते ३५, ब) ३६ ते ५०,
क) ५१ ते ६० वर्षे.
 - ६) वैवाहिक दर्जा : अ) विवाहित, ब) अविवाहित.

- ७) कुटूंबाचा प्रकार : अ) विभक्त कुटूंब, ब) एकत्र कुटूंब.
- ८) कुटूंबातील एकूण सदस्य संख्या : अ) 'लहान' कुटूंब (२ ते ५ सदस्य),
ब) 'मध्यम' कुटूंब (६ ते ८ सदस्य),
क) 'मोठे' कुटूंब (९ ते १२ सदस्य).
- ९) शैक्षणिक अर्हता : अ) अशिक्षित,
ब) इयत्ता ७ वी पर्यंत,
क) इयत्ता ८ वी ते १० वी पर्यंत,
ड) ११ वी ते १२ वी पर्यंत,
इ) पदवी प्रथमवर्ग ते पदवीपर्यंत,
ई) पदव्युत्तर शिक्षण (एम. ए., एम. कॉम. इ.).
- १०) कुटूंबाचे सरासरी वार्षिक उत्पन्न : अ) रू. २०,००० पर्यंत,
ब) रू. २०,००१ ते रू. ५०,००० पर्यंत,
क) रू. ५०,००१ ते रू. १,००,००० पर्यंत.

ब) कामाच्या ठिकाणची परिस्थिती :-

- १) आपण खालीलपैकी कोणत्या महिला सहकारी संस्थेमध्ये नोकरी करित आहात ?
- अ) श्री वारणा महिला गृहउद्योग लिज्जत पापड केंद्र, वारणानगर,
ब) श्री वारणा भगिनी मंडळ, वारणानगर,
क) श्री वारणा महिला सहकारी पत संस्था लि., वारणानगर,
ड) श्री वारणा विभाग सहकारी ग्राहक मंडळ लि., वारणानगर (वारणा बझार).

- २) आपणास या संस्थेमध्ये नोकरी कशी मिळाली ?
 अ) वारणा विविध उद्योग समुहात पती नोकरीस असल्यामुळे चेअरमनसो यांचे ओळखीने,
 ब) रोजगार कार्यालयामार्फत (Employment through),
 क) विक्रेता प्रशिक्षण कोर्स करून,
 ड) शैक्षणिक पात्रता व मुलाखत घेऊन,
 इ) पूर्वीच्या कामाच्या अनुभवावरून.
- ३) आपला ह्या संस्थेमधील नोकरीचा दर्जा कसा आहे ?
 अ) रोजंदारी नोकर, ब) कायम नोकर.
- ४) आपणांस ह्या संस्थेतील नोकरीमुळे मासिक वेतन किती रूपये मिळते ?
 अ) रु. १,२०० पर्यंत (दररोज ४० रु. प्रमाणे मजुरी),
 ब) रु. १,२०० ते १,८०० पर्यंत (दररोज ४० रु. ते ६० रु. प्रमाणे मजुरी),
 क) रु. ८५० ते ३,७०० पर्यंत (मासिक सरासरी पगार),
- ५) आपणास या ठिकाणी कामाचे वेतन कशाप्रकारे मिळते ?
 अ) केलेल्या कामावरून, ब) वेळेवरून, क) दररोज, ड) दरमहा.
- ६) आपण या संस्थेमध्ये कधीपासून नोकरी करित आहात ?
 अ) १ वर्षापर्यंत, ब) १ वर्षापासून ५ वर्षापर्यंत, क) ६ वर्षापासून १ ते १०,
 ड) ११ वर्षापासून १५ वर्षापर्यंत, इ) १६ वर्षापासून ते २५ वर्षापर्यंत.
- ७) सध्या आपण ह्या संस्थेमध्ये कोणते काम करता ? कामाचे स्वरूप काय आहे ?

- ८) स्त्री कर्मचाऱ्यांच्या दृष्टीने कामाची वेळ व कामाचे तास योग्य वाटतात काय ?
अ) होय, ब) नाही.
- ९) आपणास संस्थेमार्फत पगाराव्यतिरिक्त अन्य कोणकोणत्या सेवा-सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात ?
- १०) संस्थेतील स्त्री कर्मचारी व पुरुष कर्मचारी यांना दिल्या जाणाऱ्या वेतनात व इतर सेवा-सुविधांत फरक केला जातो काय ? असल्यास कशा प्रकारे ?
अ) वेतनात फरक केला जातो, ब) वेतनात फरक केला जात नाही.
- क) सहकारी संस्था आणि महिलांचा आर्थिक आणि सामाजिक विकास :-
- १) आपल्या पगारातून/वेतनामधून कुटूंबाच्या आवश्यक गरजा भागतात का ?
अ) बऱ्या प्रमाणात भागतात, ब) काही प्रमाणात भागतात, क) अत्यल्प प्रमाणात भागतात.
- २) आर्थिक स्वावलंबनामुळे तुमच्या कुटूंबाच्या समाजातील दर्जा सुधारला आहे असे तुम्हाला वाटते काय ?
अ) होय, ब) नाही.
- ३) मिळविलेल्या आर्थिक मोबदल्याचा वापर तुम्ही स्वतःसाठी करता काय ? कोणत्या पद्धतीने ?
- ४) तुम्ही मिळविलेल्या पैशाचा विनियोग करण्याचे आर्थिक स्वातंत्र्य तुम्हास आहे काय ?
असल्यास कशा प्रकारे ?
- ५) या संस्थेच्या मिळालेल्या नोकरीच्या संधीमुळे तुमच्या सामाजिक प्रतिष्ठेत वाढ झाली आहे असे तुम्हाला वाटते काय ? असल्यास कशाप्रकारे.

- ६) आर्थिक स्वावलंबनामुळे कुटूंबातील तुमच्या दर्जात बदल झाला आहे काय ? असल्यास कशाप्रकारे.
- ७) या संस्थेच्या स्थापनेमुळे तुमच्या आर्थिक परिस्थितीत सुधारणा झाली आहे असे तुम्हास वाटते काय ?
अ) होय, ब) नाही.
- ८) या संस्थेतील नोकरीच्या संधीमुळे तुमच्या पूर्वीच्या व आता सध्याच्या राहणीमानात तुम्हास फरक वाटतो काय ?
- ९) नोकरी करण्यामुळे तुमच्या घरच्या इतर कामावर परिणाम होतो काय ?
- १०) नोकरी करित असताना तुमच्या बाबतीत घरातील पती अथवा अन्य कुटूंबातील व्यक्तींच्या प्रतिक्रिया काय आहेत ?
- ११) संस्थेमार्फत सांस्कृतिक कार्यक्रम वर्षातून किती वेळा आयोजित केले जातात ? ते कोणकोणते असतात ?
- १२) सांस्कृतिक कार्यक्रमांच्या आयोजनामुळे तुमच्या आचार-विचारात बदल झाला आहे असे तुम्हास वाटते काय ? असल्यास कशाप्रकारे ?
- १३) आपल्याला मिळालेल्या ह्या संस्थेतील नोकरीमुळे तुमच्या स्वतःत तसेच कुटूंबात कांही बदल घडून आले आहेत असे तुम्हास वाटते काय ? कोणते ?